

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **S. T., spol. s r.o.**, so sídlom v P., zastúpeného JUDr. M. K., advokátom so sídlom v B., proti žalovanej **G. F.**, bývajúcej v B., JUDr. J. K., advokátom so sídlom v B., **o zaplatenie 7 027,72 € (211 717,-- Sk)**, vedenej na Okresnom súde Bratislava II pod sp.zn. 15 C 269/1999, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo 7. decembra 2006 sp.zn. 6 Co 269/2005, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo 7. decembra 2006 sp.zn. 6 Co 269/2005 vo výroku, ktorým zmenil rozsudok súdu prvého stupňa v časti trov konania tak, že žalovanej sa nepriznáva náhrada trov konania, **z r u š u j e** a vec mu v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava II rozsudkom z 13. apríla 2005 č.k. 15 C 269/99-290 žalobu žalobcu zamietol a uložil žalobcovi povinnosť nahradiť žalovanej trovy konania v sume 103 626,50 Sk na účet advokáta žalovanej JUDr. J. K. do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Rozhodnutie o náhrade trov konania odôvodnil tým, že žalovaná mala vo veci plný úspech. V zmysle § 142 ods. 1 O.s.p. jej preto patrí plná náhrada trov proti žalobcovi, ktorý bol v konaní neúspešný. Trovy žalovanej pozostávali zo zaplateného súdneho poplatku za odvolanie v sume 10 585,-- Sk, z trov znaleckého dokazovania v sume 4 937,50 Sk a trov právneho zastúpenia v sume 88 104,-- Sk.

Krajský súd v Bratislave rozsudkom zo 7. decembra 2006 sp.zn. 6 Co 269/2005 na odvolanie žalobcu napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej potvrdil. V časti trov prvostupňového konania rozsudok okresného súdu zmenil tak, že žalovanej sa nepriznáva

náhrada trov konania. O trovách odvolacieho konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na ich náhradu. V odôvodnení rozhodnutia týkajúceho sa náhrady trov prvostupňového konania uviedol, že spor vznikol v dôsledku správania sa žalovanej, ktorá napriek bezvadnosti ňou objednaného mramoru bez dôvodu, resp. na základe jej subjektívneho pocitu inej predstavy o kvalite dodaného mramoru v porovnaní s vystavovanými vzorkami v čase objednávky, odstúpila od zmluvy. Táto okolnosť viedla žalobcu k uplatneniu práva na súde. Dospel k záveru, že tu ide o dôvod hodný osobitného zreteľa umožňujúci použitie ustanovenia § 150 O.s.p. Zmenil preto v tejto časti rozhodnutie súdu prvého stupňa podľa § 220 ods. 1 O.s.p. a úspešnej žalovanej náhradu trov prvostupňového konania nepriznal.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu na podnet žalovanej v časti týkajúcej sa trov prvostupňového konania podal včas mimoriadne dovolanie generálny prokurátor. Navrhol rozhodnutie odvolacieho súdu v napadnutej časti zrušiť a vec mu v rozsahu zrušenia vrátiť na ďalšie konanie. Uviedol, že v sporovom konaní sa povinnosť nahradiť trovy konania spravuje zásadne zásadou úspechu vo veci a len výnimočne nemusí súd v zmysle § 150 O.s.p. úspešnému účastníkovi náhradu trov konania priznať. Úvaha súdu, že ide o výnimočný prípad a či sú dané dôvody hodné osobitného zreteľa, musí vychádzať z posúdenia všetkých okolností konkrétnej veci. Odvolací súd v danej veci takto nepostupoval. Pri skúmaní existencie dôvodov hodných osobitného zreteľa vzal do úvahy len jednu skutočnosť a neposúdil vec komplexne z hľadiska všetkých okolností relevantných pre rozhodnutie o nepriznaní náhrady trov konania inak úspešnému účastníkovi konania (existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa neskúmal z hľadiska majetkových, sociálnych, osobných a ďalších pomerov všetkých účastníkov, neprihliadol ku všetkým okolnostiam, ktoré viedli k uplatneniu nároku, k postojom účastníkov v priebehu konania, atď.). Generálny prokurátor sa nestotožnil s názorom odvolacieho súdu, ktorý v odstúpení od zmluvy žalovanou, bez ďalšieho videl dôvody hodné osobitného zreteľa, kedy súd v zmysle § 150 O.s.p. výnimočne nemusí náhradu trov konania priznať. V tejto súvislosti uviedol, že žalovaná odstúpením od zmluvy realizovala len svoje právo zákonom predpokladané, a teda právo, ktoré jej zákon umožňoval. Odvolací súd preto pri rozhodovaní o trovách konania vec posúdil v rozpore so zmyslom ustanovenia § 150 O.s.p. Rozhodnutie krajského súdu v napadnutej časti tak spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, zasahuje do práv a právom chránených záujmov žalovanej, ktorých ochranu nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami, než podaním mimoriadneho dovolania.

Žalobca vo vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu uviedol, že sa nikdy nestotožnil s rozhodnutiami nižších súdov, čo do merita veci a ani s ich rozhodnutiami o trovách konania. V jeho súčasnej situácii mu však neostáva iné, než konštatovať, že odvolací súd použil ustanovenie § 150 O.s.p. po komplexnom posúdení konkrétnych okolností posudzovanej veci a toto svoje rozhodnutie aj primerane odôvodnil. Navrhol preto mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podal včas (§ 243g O.s.p.) generálny prokurátor za splnenia podmienok požadovaných ustanovením § 243e O.s.p., preskúmal vec bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je dôvodné.

Podľa § 150 O.s.p. v znení účinnom do 15.10.2008, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, nemusí súd výnimočne náhradu trov konania celkom alebo sčasti priznať.

Ide o zákonné ustanovenie, ktoré z hľadiska náhrady trov konania predstavuje výnimku zo zásady zodpovednosti za výsledok i zo zásady zodpovednosti za zavinenie a náhodu. Je odôvodnené tým, že prísna aplikácia ustanovení o náhrade trov konania, by mohla v konkrétnych prípadoch viesť k nežiaducim tvrdomiam. Zákon preto stanovuje všeobecné podmienky, za ktorých môže dôjsť rozhodnutím súdu k zmierneniu dôsledkov právnych noriem upravujúcich platenie a náhradu trov konania. Toto zákonné ustanovenie dopadá na toho účastníka, ktorý by inak mal právo na náhradu trov konania. Predpokladom jeho použitia je, existencia dôvodov hodných osobitného zreteľa pre nepriznanie náhrady trov inak úspešnému účastníkovi a existencia výnimočnosti daného prípadu. K dôvodom hodným osobitného zreteľa môže dôjsť vo vzťahu k určitým druhom konania alebo určitej procesnej situácie. Tento dôvod je teda daný charakterom tohto konania (konanie o určenie otcovstva, ak maloletý žalobca nemal úspech) alebo charakterom procesnej situácie (napr. zmena zákonnej úpravy, ak žalovaný ako laik, v konaní o určenie právneho vzťahu, nemohol posúdiť zdravotný stav scudziteľa so zreteľom na jeho spôsobilosť na právne úkony). Dôvody hodné osobitného zreteľa sa môžu týkať sociálnej situácie účastníkov. V takomto prípade je potrebné pri posudzovaní okolností hodných osobitného zreteľa prihliadať na osobné, majetkové, zárobkové a iné pomery oboch (všetkých) účastníkov, teda nielen toho, koho by postihovala povinnosť nahradiť trovy, ale aj toho, ktorého majetková sféra by bola použitím výnimočného

ustanovenia dotknutá. Do úvahy treba brať tiež také okolnosti, ktoré viedli k súdnemu uplatneniu nároku a prihliadnuť i na postoj účastníkov v konaní.

Z uvedeného výkladu § 150 O.s.p. vyplýva, že pri aplikácii tohto zákonného ustanovenia možno prihliadať i na okolnosti, ktoré viedli k uplatneniu nároku na súde. Nie každú okolnosť, ktorá by aj bola príčinou vzniku sporu, však možno považovať za dôvod hodný osobitného zreteľa, pre ktorý by inak úspešnému účastníkovi konania, súd náhradu trov konania nepriznal.

V posudzovanej veci generálny prokurátor správne uviedol, že odvolací súd v rozpore so zmyslom ustanovenia § 150 O.s.p. považoval za dôvod hodný osobitného zreteľa pre nepriznanie náhrady trov konania inak úspešnej žalovanej skutočnosť, ktorá podľa názoru odvolacieho súdu viedla k uplatneniu práva žalobcom na súde a ktorá spočívala v tom, že žalovaná bez dôvodu odstúpila od zmluvy.

Z ustanovenia § 642 ods. 1 Občianskeho zákonníka (ďalej len OZ) totiž vyplýva, že až do zhotovenia veci môže objednávateľ od zmluvy odstúpiť; je však povinný zaplatiť zhotoviteľovi sumu, ktorá pripadá na práce už vykonané, pokiaľ zhotoviteľ nemôže ich výsledok použiť inak, a nahradiť mu účelne vynaložené náklady. Právo objednávateľa (žalovanej) od zmluvy o dielo odstúpiť (a to aj bez uvedenia dôvodu) je teda zákonným právom účastníka tohto záväzkového vzťahu vystupujúceho na strane objednávateľa. Ide teda o konanie možné, zákonom predpokladané, ktoré bez ďalšieho nezakladá dôvod hodný osobitného zreteľa pre nepriznanie náhrady trov konania inak úspešnému účastníkovi v spore. Nejde ani o žiadnu okolnosť výnimočnej povahy, hoci by aj viedla k uplatneniu nároku na súde. Dovolací súd sa preto stotožnil s názorom generálneho prokurátora, že odvolací súd porušil svojím rozhodnutím, ktorým žalovanej nepriznal náhradu trov konania, zákon.

Navyše treba dodať, že žalobca uplatnil voči žalovanej nárok o zaplatenie žalovanej sumy na tom skutkovom základe, že zvyšok mramoru, ktorý doviezol výlučne na základe objednávky žalovanej a ktorý bol presne narezaný podľa rozmerov domu žalovanej, nemohol po odstúpení od zmluvy nijako inak upotrebiť. Žiadal preto, okrem sumy pripadajúcej na práce už vykonané, zaviazať žalovanú aj na sumu zodpovedajúcu hodnote zvyšku pre žalobcu inak nepoužiteľného materiálu. Táto skutočnosť, a nie odstúpenie od zmluvy žalovanou, ako to nesprávne ustálil odvolací súd, viedla žalobcu k uplatneniu nároku na súde.

Aj z tohto dôvodu neobstojí úsudok súdu, že ide o výnimočný prípad a že tu sú dané dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré súd nemusí podľa § 150 O.s.p. inak úspešnej žalovanej náhradu trov konania priznať.

So zreteľom na vyššie uvedené možno uzavrieť, že je opodstatnený názor generálneho prokurátora, že rozhodnutie odvolacieho súdu v napadnutej časti spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm.c/ O.s.p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozsudok krajského súdu vo výroku, ktorým zmenil rozsudok súdu prvého stupňa v časti trov konania tak, že žalovanej sa nepriznáva náhrada trov konania, zrušil a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243b ods. 2 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 25. februára 2009

JUDr. Eva Sakálová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová